

19

Yttrande över motion
2019:64 av Tara Twana
(S) om att motverka
digitalt utanförskap i
samband med
sjukhusvistelse
HSN 2020-0084

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Verksamhetsplanering och uppföljning
Lisa Hagberg

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-09-04

HSN 2020-0084

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över motion 2019:64 av Tara Twana (S) om att motverka digitalt utanförskap i samband med sjukhusvistelse

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över en motion om att motverka digitalt utanförskap i samband med sjukhusvistelse. I motionen föreslår Tara Twana (S) att det behöver göras en översyn av vad som har gjorts och vad som kan göras för att öka tillgängligheten till kultur under sjukhusvistelse, till exempel kan regionen digitalisera sjukhusbiblioteken för patienter. Vidare föreslås att utreda möjligheterna att införa gratis wi-fi för patienter som vistas på sjukhuset under lång tid. Mot bakgrund av detta har Socialdemokraterna föreslagit regionfullmäktige att besluta om att ge kulturnämnden i uppdrag att göra en handlingsplan för att motverka digitalt utanförskap i samband med sjukhusvistelse.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:64 av Tara Twana (S)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i valfrihets- och tillgänglighetsberedningen.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2019:64 av Tara Twana (S) om att motverka digitalt utanförskap i samband med sjukhusvistelse överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Stockholms län växer med cirka 38 000 invånare varje år. Den största ökningen märks i de yngre och äldre åldrarna. Den stora satsningen på hälso- och sjukvården ska säkerställa att dagens och framtidens invånare enkelt har tillgång till rätt vård, med rätt kompetens, på rätt plats, i rätt tid utifrån sina vårdbehov. Nya arbetssätt med digitalisering som stöd är ett sätt att möta det ökande behovet av vård. Genom att utnyttja digitala kommunikationskanaler och modern informationshantering kan vården bli både mer resurseffektiv och individanpassad.

Digitalisering genomsyrar de flesta samhällssektorer, så även hälso- och sjukvården som under många år arbetat med e-hälsa och utvecklat sätt att använda digitala tekniker för att kommunicera med och behandla patienter. Utvecklingen indikerar att det bästa sättet att nå målet, att ge invånarna rätt vård, med rätt kompetens, på rätt plats, i rätt tid utifrån sina vårdbehov, är en kombination av digital och fysisk vård.

Lagen om tillgänglighet till digital offentlig service

En viktig aspekt av att motverka digitalt utanförskap är att säkerställa att digital offentlig service ska vara tillgänglig för alla, även för personer med funktionsvariationer.

Sedan december 2016 ska alla EU-länder ha lagar som syftar till ökad digital tillgänglighet för alla användare, inklusive personer med funktionsnedsättning enligt EU- direktivet (2016/2102) om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer. För personer med funktionsvariationer kan en god tillgänglighet vara avgörande för att kunna ta del av den digitala servicen. I syfte att uppnå direktivet stiftades *lagen om tillgänglighet till digital service (2018:1937)* som började gälla från 1 januari 2019 och där lagkraven införs succesivt. För nya webbplatser (offentliggjorda efter 23 september 2018) började lagkraven gälla 2019, för befintliga webbplatser (offentliggjorda innan 23 september 2018) börjar lagkraven gälla från och med 23 september 2020 och för publika appar börjar lagkravet införas från och med 23 juni 2021. *Lagen om tillgänglighet till digital offentlig service* ger användaren möjlighet att påtala brister i den digitala offentliga servicen, som till exempel offentliga hemsidor.

I regeringens digitaliseringsstrategi (N2017/03643/D) anges riktningen för Sveriges digitaliseringspolitik som framhåller vikten av *digital delaktighet*

där alla ska kunna känna tillit till digitala tjänster och både vilja och kunna bidra till användningen av digitala tjänster.

Arbete för att öka den digitala tillgängligheten

Inom regionen har flera åtgärder genomförts för att öka den digitala tillgängligheten till Region Stockholms digitala tjänsteutbud utifrån *lagen om tillgänglighet till digital offentlig service*. Inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen pågår aktiviteter för att öka möjligheten att tillhandahålla tillgängliga digitala tjänster. Bland annat har en e-utbildning tagits fram som riktar sig till berörda inom regionen som förklarar bland annat vad lagen om tillgänglighet till digital offentlig service innebär för verksamheterna tillika med praktiskt stöd för beslutsfattare och medarbetare som arbetar med e-tjänsterna. Därtill genomför förvaltningen tillgänglighetsanalyser med åtgärdslistor för olika e-tjänster inom regionen.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen tillhandahåller för regionens invånare ett stort antal nationella e-tjänster via plattformen 1177 Vårdguiden som förvaltas av Inera AB som också har i uppdrag att utveckla dessa. Under perioden 2019-2020 prioriteras 12 av dessa e-tjänster för tillgänglighetsanpassningar. Prioriteringen har skett utifrån de lagkrav som regleras i *lagen om tillgänglighet till digital offentlig service*. Vidare genomförs inom Inera AB:s organisation aktiviteter för att öka förmågan att tillhandahålla tillgängliga tjänster som uppfyller de tidigare nämnda lagkraven. Dessa aktiviteter inkluderar bland annat att utveckla en stödfunktion för samordning och stöd vid genomförande av aktiviteter, utbildningsinsatser inom tillgänglighetsområdet, samverkan med föreningar och andra aktörer, revisioner och lärande utifrån dessa samt utveckla stöd till regionerna i samarbete med dessa.

Kultur inom Region Stockholm

Kultur är en av fyra kärnverksamheter i Region Stockholm. Alla invånare har rätt att ta del av kultur – även de som vistas inom vård och omsorg. Forskning visar att kultur kan bidra till förbättrad hälsa och livskvalitet. Därför ska kulturen vara en naturlig och integrerad del i hälso- och sjukvården och omsorgen i vårdkedjans olika delar. Utifrån detta beslutade Stockholms läns landsting 2015 att ge kulturförvaltningen och hälso- och sjukvårdsförvaltningen i uppdrag att gemensamt utveckla ett kompetenscentrum för kultur och hälsa inom länets hälso- och sjukvård samt äldreomsorg. (LS 2015-0039, LS 1312-1542, LS 1403-0399, HSN 2016-3286).

Kompetenscentrum för kultur och hälsa är sedan 2018 en ordinarie verksamhet inom Region Stockholm. Deras uppdrag är att verka för att

kultur ska integreras i regionens ordinarie vård- och omsorgsverksamhet samt att främja ett humanistiskt synsätt på området kultur och hälsa. Kompetenscentrum för kultur och hälsa arbetar bland annat med att samla, sprida och främja forskning och kompetensutveckling och bidra till nya arbetssätt. Dessutom bidrar centrumet till att stärka kulturinnehållet inom vård och omsorg i form av kompetensutveckling för av vård- och omsorgspersonal respektive kulturutövare.

Landstingsfullmäktige tog i juni 2018 beslut om en regional kulturstrategi (KN 2017/707) som knyter an till *RUFS 2050* – Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (TRN 2015-0015). Den regionala kulturstrategin är en vägledning för hur Region Stockholm och kommunerna i länet tillsammans kan arbeta med de övergripande kulturfrågorna. Kulturstrategin lyfter fram hur kultur genom att bland annat bidra till en ökad inkludering och delaktighet kan ha en positiv inverkan på människors hälsa och på länets folkhälsoarbete. I Region Stockholms budget 2019 (LS 2017-1455) står att ”Konst och kultur är en naturlig del av vård och omsorg. Därför ska Region Stockholm fortsatt utveckla och bedriva verksamhet genom Kompetenscentrum för kultur och hälsa.” Likaså framgår det i regionfullmäktigesbudget för 2020 (RS 2019-0829) att Kompetenscentrum för kultur och hälsa ska syfta till att främja ett tvärvetenskapligt synsätt på området kultur och hälsa utvecklas mot att bli ett ledande kompetenscentrum för kultur inom vården i länet. Ett exempel på främjande av digitalisering och kultur inom vården är införandet av VR (Virtual Reality) film i de dagliga aktiviteterna på några äldreboenden inom regionen.

Tillgång till wifi för inneliggande patienter

En förfrågan kring sjukhusens möjligheter för inneliggande patienter att få tillgång till wifi har ställts till akutsjukhusen inom regionen.

Samtliga sjukhus uppger att inneliggande patienter har tillgång till wifi. Dock visar svaren att sjukhusen har lite olika lösningar på hur patienter når nätet, som exempel behöver patienterna på Södersjukhuset registrera sig för att kunna logga in, medan på Danderyds sjukhus AB behöver patienterna först svara på några frågor för att sedan kunna få tillgång till inloggningsuppgifter. På Södersjukhuset planeras till våren en utökning av tiden för tillgång till wifi som idag är åtta timmar innan en ny inloggning behöver göras.

Digitalisering av sjukhusbibliotek

Frågan om sjukhusens sjukhusbibliotek går att nå digitalt har också ställts till ovanstående nämnda sjukhus. På grund det rådande läget med

anledning av COVID-19 så har inte Karolinska universitetssjukhuset kunnat lämna något svar.

När det gäller digitalisering av sjukhusbiblioteken har S:t Eriks ögonsjukhus inget sjukhusbibliotek på grund av korta vårdtider som i regel är 1-2 dagar. Inte heller Södertälje sjukhus har något eget sjukhusbibliotek. Här har patienterna i stället tillgång till digital biblioteksservice från andra bibliotek i regionen via intranätet. Capio S:t Göras sjukhus har sett över och diskuterat ljudboktjänst där det skulle vara möjligt att få fri tillgång till ljudböcker via streamingtjänst under cirka 14 dagar och därefter mot betalning, arbetet har ännu inte påbörjats.

Södersjukhuset har medicinska e-resurser, det vill säga artiklar, tidskrifter, e-böcker, beslutsstöd, instruktionsfilmer med mera digitalt som går att nå via bibliotekets plattform. Detta drivs tillsammans med sjukhusbiblioteken på Karolinska universitetssjukhuset och Danderyds sjukhus AB. Det medicinska biblioteket på Danderyds sjukhus AB har som uppdrag att framförallt ge vårdpersonal, studenter och forskare tillgång till medicinsk forskning och stödja medarbetare med informationssökning och hantering.

Till medicinska bibliotekets målgrupper hör också patienter och anhöriga. Dock är detta en mindre del av bibliotekets uppdrag idag som delvis beror på att Danderyds sjukhus AB är ett akutsjukhus med en relativt snabb genomströmning av patienter. Till bibliotekets samlingar hör hälsoinformation som riktar sig till patienter. Dessa finns främst i tryckt form som gör att patienterna behöver komma till biblioteket för att ta del av dem. Det gäller också för lån av ljudböcker. Skönlitteratur och filmer finns också att tillgå. Patienter kan även på plats i biblioteket använda datorer med gratis internetuppkoppling.

Överväganden

Patienters tillgång till wifi på Region Stockholms sjukhus bedöms som relativt god. Samhället blir allt mer digitaliserat och fler och fler invånare använder digitala tjänster via datorer, läsplattor och telefoner. Streamingtjänster av musik, film och litteratur är exempel på digitala kanaler med kulturutbud. Därmed främjar sjukhusens tillgång till wifi för inlagda patienter möjligheten att använda digitalt kulturutbud. Det pågår också arbete inom ramen för kompetenscentrum för kultur och hälsa för att säkerställa tillgång till kultur inom vården. En viktig aspekt av att motverka digitalt utanförskap är att säkerställa att digital offentlig service ska vara tillgänglig för alla, även för personer med funktionsvariationer. Inom regionen har flera åtgärder genomförts för att öka den digitala tillgängligheten till Region Stockholms digitala tjänsteutbud utifrån *lagen om tillgänglighet till digital offentlig service*.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Förslaget innebär inga konsekvenser som påverkar patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård

Förslaget innebär inga konsekvenser som påverkar jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser

Förslaget innebär inga konsekvenser som påverkar miljön.

Administrativa konsekvenser

Förslaget innebär inga konsekvenser som påverkar administrationen.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Lena Furmark
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av Björn Eriksson, 2020-09-04

MOTION

2019-11-19

Ankom Region Stockholm 2019 -12- 10 Dnr. RS 2019-1169

2019=64

Motion av Tara Twana (S) om att motverka digitalt utanförskap i samband med sjukhusvistelse

Flera studier har visat att kultur har en positiv inverkan på patienters återhämtning i samband med längre vistelser på sjukhus. Digitaliseringens möjligheter för att tillgängliggöra kultur måste i större utsträckning användas inom hälso-och sjukvården.

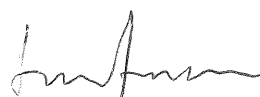
Det behöver göras en översyn av vad som gjorts och vad som kan göras för att öka tillgängligheten till kultur under sjukhusvistelse. Har regionen exempelvis digitaliserat sjukhusbibliotek för patienterna?

Ett konkret exempel för att öka den digitala tillgängligheten är gratis Wi-fi för patienter som vistas på sjukhuset under en lång tid. Det behöver utredas hur möjligheterna att införa detta ser ut.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Socialdemokraterna regionfullmäktige besluta:

att ge kulturnämnden i uppdrag att göra en handlingsplan för att motverka digitalt utanförskap i samband med sjukhusvistelse

Stockholm den 2019-11-14

Tara Twana (S)